

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра безпеки життєдіяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності та основи охорони праці

освітньо-професійна програма Політологія

спеціальність 052 Політологія

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

освітній ступінь Бакалавр

Розробник Опара Надія, доцент, к.с.-г.н., доцент

Гарант Приходько Сергій, к. політ. н., доцент

Полтава

2020 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності
Назва структурного підрозділу	Кафедра безпека життєдіяльності
Контактні данні розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Опара Надія, к.с.-г. н., доцент <i>Контакти:</i> ауд. 343А (навчальний корпус №3) <i>Телефон/факс:</i> (0532) 60 98 61 <i>e-mail:</i> nadiia.opara@pdaa.edu.ua ; kafedra_bgd@ukr.net ,
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	052 Політологія
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з основ безпеки життєдіяльності

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття здобувачем вищої освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах, а також формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Основні завдання навчальної дисципліни: опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику; ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми Політологія спеціальності 052 Політологія вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Компетентності:

- загальні:

ЗК 04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 09. Здатність приймати обґрунтовані рішення та працювати в команді

- фахові:

СК 09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефхівців.

СК 10. Спроможність професійно виконувати політикоорганізаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці

Програмні результати навчання:

ПРН 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

ПРН 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 19. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.

Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві.

Тема 9. Навчання з питань охорони праці.

Тема 10. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Тема 11. Основи фізіології та гігієни праці.

Тема 12. Основи виробничої безпеки.

Тема 13. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин - 90 год.

Кількість кредитів - 3,0.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації, відеоролики

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» є нормативною для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня освітньо-професійної програми Політологія, спеціальності 052 Політологія.

Курс дозволяє студенту вирішувати професійні завдання за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції; практичні заняття, а також консультації.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Консультації призначені для роз'яснення здобувачам вищої освіти теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі виконання практичних завдань, самостійних робіт та контрольних робіт.

Підсумковий контроль після здійснюється у формі екзамену.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» використовують наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять, виконання поточних контрольних робіт та за виконання самостійної роботи. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного заняття, уміння самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі заліку та екзамену. Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою згідно з «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАА»

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.	<i>словесні методи:</i> лекція <i>практичні методи:</i> робота з навчально-методичною літературою: конспектування <i>методи самостійної роботи вдома</i>	ведення конспекту лекцій; письмове виконання практичних завдань; контрольна робота; самостійна робота
ПРН 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.		
ПРН 19. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом.		

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.	33	33	19,8
ПРН 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.	26	26	15,6
ПРН 19. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової	41	41	24,6

дисципліни, планування та управління часом.			
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання									
	Ведення конспекту лекцій		Письмове виконання практичних завдань		Самостійна робота		Поточна контрольна робота №1+№2		Екзамен	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.	3,6	6	4,8	8	4,8	8	2,4	4	4,2	7
ПРН 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.	2,4	4	4,8	8	2,4	4	2,4	4	3,6	6
ПРН 19. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом.	3,6	6	7,2	12	7,2	12	2,4	4	3,6	7

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- ведення конспекту лекцій (0 -2);

Критерії оцінювання ведення конспекту лекцій (0-2)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Здобувач вищої освіти вміло продемонстрував вміння логічного мислення, здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміти критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
0	У здобувача вищої освіти відсутній конспект лекцій, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання

- письмове виконання практичних завдань (0-4);

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях (0-4)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
------	--

4	Висока активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
3	Середня активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності, але вони не є достатньо аргументованими.
2	Низька активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії, проявив здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності, але вони не є достатньо аргументованими.
0-1	Здобувач вищої освіти не приймав участь у дискусії, не проявив здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

- поточна контрольної роботи (0-6);

Критерії оцінювання виконання поточної контрольної роботи (0-6)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
6	Здобувач вищої освіти змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував вміння логічного мислення, здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
4-5	Здобувач вищої освіти в основному відповів на всі поставлені запитання і продемонстрував вміння логічного мислення здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності, але допустив незначні помилки при відповіді.
2-3	Здобувач вищої освіти не повністю розкрив зміст окремих положень чи питань та продемонстрував здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
0-1	Здобувач вищої освіти поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання, та не продемонстрував здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

- виконання самостійної роботи (0-2);

Критерії оцінювання виконання самостійної роботи (0-2)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, продемонстрував здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміти критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
1	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, та продемонстрував здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміти критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності, але допустив незначні помилки при відповіді.
0	Здобувач вищої освіти не представив конспект із виконанням самостійних робіт викладачеві, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *екзамен*.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

№ п/п	Критерії оцінювання екзамену	Кількість балів
1	<i>Наявність логічної послідовності і наукового стилю викладу матеріалу (питання 1) відповідає вимогам.</i> Здобувач вищої освіти змістовно і вичерпно відповів на питання і продемонстрував вміння логічного мислення, здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміти критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності. Основні недоліки: невелика кількість неточностей, несуттєві помилки, значна кількість недоліків.	0-7
2	<i>Наявність логічної послідовності і наукового стилю викладу матеріалу (питання 2) відповідає вимогам.</i> Здобувач вищої освіти змістовно і вичерпно відповів на питання і продемонстрував вміння логічного мислення здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміти критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності. Основні недоліки: невелика кількість неточностей, несуттєві помилки, значна кількість недоліків.	0-7
3	<i>Наявність логічної послідовності і наукового стилю викладу матеріалу (питання 3) відповідає вимогам.</i> Здобувач вищої освіти змістовно і вичерпно відповів на питання і продемонстрував вміння логічного мислення, здатність виконувати професійні функції з урахуванням вимог трудової дисципліни, планування та управління часом, вміти критично мислити у сфері професійної діяльності, знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.	0-6

	Основні недоліки: невелика кількість неточностей, несуттєві помилки, значна кількість недоліків.	
4	Загальна кількість балів за екзамен	0-20

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	ведення конспекту лекцій	письмове виконання практичних завдань	виконання самостійної роботи	поточна контрольна робота №1	поточна контрольна робота №2	
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.		4	2			6
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2		2			4
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2	4	2			8
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2		2			4
Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.		4	-	6		10
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	2		2			4
Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	2	4	2			8
Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві.	2		2			4
Тема 9. Навчання з питань охорони праці.		4	2			6
Тема 10. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	2		2			4
Тема 11. Основи фізіології та гігієни праці.	2		2			4
Тема 12. Основи виробничої безпеки.		4	2			6
Тема 13. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.		4	2		6	12
Екзамен						20
Разом	16	28	24	6	6	100

Схема оцінювання у ПДАА

За 100-бальною шкалою	За 4-бальною шкалою (екзамен, диференційований залік)	Рейтинг ЄКТС
90-100	5 (відмінно)	A
82-89	4 (добре)	B
74-81		C
64-73		D
60-63	3 (задовільно)	T
35-59	2 (незадовільно з можливістю повторного складання)	FX
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	F

Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Львів : «Новий Світ - 2000», 2001. 320 с.
2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Харків : Факт, 2005. 348 с.
3. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Льві-в : «Новий Світ-2000», 2002. 328 с.
4. Піскунова Л.Е., Прилипко В.А., Зубок Т.О. Безпека життєдіяльності: підручник. Київ : Академія, 2012. 222 с.
5. Піскунова Л.Е., Прилипко В.А., Зубок Т.О. Безпека життєдіяльності: підручник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. 456 с.
6. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. [Мохняк С.М. та ін.]. Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. 264 с.
7. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Львів : Видав, центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005. 301 с.
8. Березуцький В.В. Основи охорони праці: навч. посіб. Харків: Факт, 2005. 480 с.
9. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: навч. посіб. Київ: Каравела, 2003. 408 с.
10. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами. Київ: Знання, 2007. 367 с.
11. Жидецький В.Ц. Засоби індивідуального захисту та електрозахисті засоби. Київ: Основа, 2003. 133 с.
12. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: навч. посіб. Львів: Укр. академія друкарства, 2006. 324 с.
13. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: навч. посіб. Львів:Афіша, 2002. 311 с.
14. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці. Львів: Афіша, 2000. 348 с.
15. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2004. 205 с.
16. Керб Л.П. Основи охорони праці: навч.-метод. посіб. Київ: КНЕУ, 2001. 252 с.
17. Купчик М.П., Гандзюк М.П. Основи охорони праці: навч. посіб. Київ: Основа, 2000. 416 с.
18. Москальова В.М. Основи охорони праці: підручник. Київ: Професіонал, 2005. 672 с.
19. Пістун. І.П., Кіт Ю.В. Основи охорони праці: практикум. Суми: Університетська книга, 2000. 207 с.
20. Трахтенберг І.М. Гігієна праці та виробнича санітарія: підручник. Київ, 1998. 254 с.
21. Федоров М.І. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2012. 136 с.
22. Ярошевська В.М. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2004. 288 с.

Допоміжні

1. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
3. Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»: закон України від 21.11.2002р. № 229-IV. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
4. Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування
5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Положення про службу охорони праці: типові положення від 15.11.2004р. № 255. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
7. Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України № 178-VII від 4.04.2013 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-18>.
8. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 1417 від 30.12.2014р. Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства внутрішніх справ [№ 657 від 31.07.2017](#).
9. Типові положення про навчання з питань охорони праці: типові положення від 26.01.2005р. № 15. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
10. Кодекс законів про працю: закон України з змінами від 17.05.2012р. № 4711-VI. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
11. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Постанова Кабінету Міністрів України, № 1232 від 30.11.2011 р. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
12. Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: постанова КМУ від 30.10.2013 № 841.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державна служба України з питань праці.
URL: <http://dsp.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
URL: <https://mon.gov.ua/ua>
3. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій.
URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
URL: <http://www.fssu.gov.ua/>
5. Офіційний портал Верховної Ради України.
URL: <https://rada.gov.ua/>
6. Правова інформаційно-пошукова система «Нормативні акти України»
URL: <https://allref.com.ua/>
7. Офіційне інтернет-представництво Президента України
URL: <https://www.president.gov.ua/>.